GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 34282
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34282 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (2×50) – 100 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

השאלות

קִראו את הקטע שלפניכם, וענו על שתיים מן השאלות 1–3.
ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 50 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליכם לענות על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה עליכם לענות על פי הקטע.

1. הצעת חוק ממשלתית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת לא מתפקדת, וזה פוגע בדמוקרטיה הישראלית)

הַציגו את המושג הצעת חוק ממשלתית.

הַסבירו כיצד הצעת חוק ממשלתית באה לידי ביטוי בקטע.

(50 נקודות)

2. תפקידי הכנסת

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת לא מתפקדת, וזה פוגע בדמוקרטיה הישראלית)

הַציגו את תפקידי הכנסת:

- פיקוח וביקורת
- ייצוג אזרחים

הַסבירו כיצד התפקיד: ייצוג האזרחים בא לידי ביטוי בקטע.

3. עקרון ההסכמיות

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת לא מתפקדת, וזה פוגע בדמוקרטיה הישראלית)

הַציגו את העיקרון הדמוקרטי: הסכמיות.

הַסבירו את טענת הכותבת בנוגע למימוש עיקרון זה על פי הקטע.

(50 נקודות)

נספח – הקטעים

הכנסת לא מתפקדת, וזה פוגע בדמוקרטיה הישראלית

בשנים האחרונות מעמדה של הכנסת הוחלש מאוד. זה לא קרה בבת אחת אלא בהדרגה, בעקבות כמה תהליכים וכמה החלטות שנתקבלו, שכל אחת בשעתה הוסברה בהיגיון. אבל בסופו של דבר התוצאה של התהליכים האלה היא רשות מחוקקת חלשה ומוחלשת. למה זה כל כך גרוע? כי כאשר אחת משלוש הרשויות בישראל (המחוקקת, המבצעת והשופטת) מרוקנת מתוכן, הדמוקרטיה הישראלית נפגעת.

יוזמות חקיקה בישראל יכולות לבוא הן מצד חברי כנסת, הן מצד שרים. בעבר כל יוזמת חקיקה מטעם שר או שרה, עוד טרם הגעתה לדיון בכנסת, נידונה בוועדה מיוחדת בראשות שר המשפטים. הוועדה הייתה דנה בפרטי החוק, ומאשרת או דוחה את הגשתו לקריאה ראשונה בכנסת. לעומת זאת הדיונים על הצעות חוק שיזמו חברי הכנסת נערכו רק בתוך הכנסת, וכך גם לכנסת היו סמכות וכוח, ולא רק לממשלה.

כיום המצב שונה. לא רק הצעות חוק של שרים נידונות בוועדה שבראשות שר המשפטים, אלא כל הצעות חוק של חברי כנסת, מהקואליציה ומהאופוזיציה כאחד, והוועדה הזאת היא שקובעת כיצד יצביעו חברי הקואליציה על החוק המוצע בכנסת. וזאת במסגרת המשמעת הקואליציונית, שמשמעותה היא שהחלטה של הנהגת הממשלה לתמוך או להתנגד לחוק מסוים מחייבת את כל חברי הקואליציה להצביע כאחד על פי החלטה זו.

בגלל המשמעת הקואליציונית הכוח של הרשות המבצעת גדל בממדים לא מציאותיים בהשוואה לכוחה של הכנסת. מרגע שהוועדה המיוחדת מחליטה איך להצביע על הצעת חוק, הקואליציה צריכה להצביע פה אחד בעד או נגד ההצעה. בעבר זה לא היה כך, ולא הוחלה משמעת קואליציונית על חוקים שיזמו חברי כנסת. רק במקרים נדירים ומיוחדים החליטו על משמעת קואליציונית - בנוגע להצבעה על חוקים מסוימים מאוד.

התוצאה היא שהיום התפקיד המרכזי של הרשות המחוקקת, חקיקה, תלוי בהחלטת הרשות המבצעת.

לדעתי, הנזק שבתהליך הזה הוא חמור בהרבה מן הנזק שנגרם רק מהחלשת הרשות המחוקקת. אחת המשימות החשובות ביותר של הרשות המחוקקת היא לבטא את רצון הבוחרים ואת הגיוון הפוליטי הקיים במדינה. לעומת זאת בממשלה ניתן ביטוי רק למפלגות הקואליציה ולמי שבחרו בהן.

בעבר חברי כנסת מן הקואליציה ומן האופוזיציה נדרשו לשיתוף פעולה נרחב ביניהם כדי להעביר חוקים, משום שלא ננקטה משמעת קואליציונית במקרים של הצעות חוק של חברי כנסת. חברי הכנסת היו צריכים לשוחח עם חברי כנסת אחרים וליצור בריתות שחצו מגזרים ומפלגות, כדי לגייס תמיכה בהצעת החוק שלהם במידה שתספיק להעברתה בכנסת.

הצורך בשיתוף הפעולה בין חברי קואליציה לאופוזיציה גם מיתן את תחושת השבטיות ואת מידת השיסוי של אלה באלה ותרם לתחושת האחדות.

חשבתם מדוע יש בכנסת נאומים מלאי זלזול, בִּיוּש ("שיימינג") ושנאה? התשובה היא שחברי הכנסת לא באמת צריכים זה את זה, וודאי שחברי הקואליציה אינם זקוקים לחברי האופוזיציה. ברור שיש עדיין שיתופי פעולה, אבל הרבה פחות מבעבר.

וכך, במקום לשמור על מערכת יחסים תקינה בין כלל חברי הכנסת כולם לומדים מהר מאוד שהכי חשוב לשמור על קשרים טובים עם שרים מסוימים.

לדעתי, המערכת הפוליטית שלנו השתנתה לבלי היכר בעשורים האחרונים, אך אפשר לתקן אותה באמצעות צעדים כמו צמצום השימוש במשמעת קואליציונית. מהלך כזה יכריח את הקואליציה והאופוזיציה לעבוד יחד למרות הפערים האידאולוגיים ביניהן, פשוט כי הן יצטרכו זו את זו.

מהלך כזה יחזק את כוחה של הכנסת, והבונוס שיתקבל מכך: צמצום השנאה והפילוג. הגיע הזמן.

(מעובד על פי: רחל עזריה, "הכנסת לא מתפקדת, וזה פוגע בדמוקרטיה הישראלית",מאתר globes, 05/07/2021)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics